

SABI SURINAME

VOORBEREIDENDE LES VO DOCENTENHANDLEIDING

PROGRAMMA

Tijdens het museumbezoek aan Sabi Suriname gaan de leerlingen aan de slag in een toko, een dansstudio, het binnenland of de feeststraat. In alle cultuuruitingen speelt de koloniale geschiedenis door. Dit lesmateriaal geeft achtergrond bij wat de leerlingen in Sabi Suriname gaan zien, horen en doen.

De les bestaat uit de volgende twee lessen:

Les 1:

- Wat weet je van Suriname? (quiz)
- Hoe kwam de diversiteit van Suriname tot stand en wat was de rol van Nederland. (zandanimatie en woordweb)
- Trans-Atlantische slavernij naar Suriname. (sleepopdracht)
- Drie persoonlijke verhalen over wat het betekent als mensen tot slaaf zijn gemaakt.
- Opdracht n.a.v. twee tekeningen uit de 18e eeuw.

Les 2:

- Opdracht n.a.v. een tekening uit de 18e eeuw - Marius
- Het verzet van vier belangrijke historische Surinamers: audio en gesprek n.a.v. persoonlijke vraag
- Optie voor een tweede les of de tweede helft van blokkur (totaal 90 minuten): Eigen onderzoek en de leerlingen presenteren aan elkaar de vier verhalen.

Leerlingen leren in dit online lesmateriaal over het koloniaal verleden dat Suriname en Nederland delen. Ze leren:

- Dat Surinamers superdivers zijn met wereldwijde verbindingen.
- Dat de grote diversiteit van Surinamers en hun cultuur alles te maken heeft met de koloniale geschiedenis.
- Dat er Surinamers waren die zich vrij vochten en in verzet kwamen tegen de koloniale overheersing.
- Ze leren vier Surinamers kennen die in verzet kwamen: Boni, Anton de Kom, Tetary en Elisabeth Samson.

Deze les geeft invulling aan lessen over koloniale geschiedenis.

VOOR WIE

Brugklassen

TOTAAL DUUR

Deze les duurt 90 minuten. (twee lesuren)

VOORBEREIDING

- Lees deze handleiding.
- Laat de leerlingen op hun device een LessonUp app downloaden of doe mee via [lessonup.app](#)
- Zet je scherm met internetverbinding en geluid aan.

UITLEG LESSONUP

- Druk op de [link](#) naar de les.
- Druk op de rode knop 'Geef les' rechts bovenaan de pagina en start de les.
- Als je vragen digitaal wilt laten beantwoorden, kunnen de leerlingen met een device meedoen. Ze loggen middels de inlogcode links onderaan in. Dring de leerlingen aan dat ze moeten inloggen met hun eigen naam.
- Zet naar gelieven het geluid uit van de interactieve vragen. Klik op 'Geef les'. Onderaan de pagina staat een vink bij geluid. Klik de vink uit.

SABI SURINAME

TOELICHTING SLIDES

SLIDE 1

Tijdsduur: ½ minuut

Introductieslide Sabi Suriname

Vertel: Binnenkort gaan we met de klas naar Sabi Suriname in Tropenmuseum Junior. Daar ontdekken we een Wereld achter de Dingen.

Sabi betekent weten of kennen. Maar wat weten we eigenlijk over Suriname, het land waar we zoveel mee delen? (Ga naar de volgende slide)

SLIDE 2

Tijdsduur: 3 minuut

Woordweb voorkennis Suriname

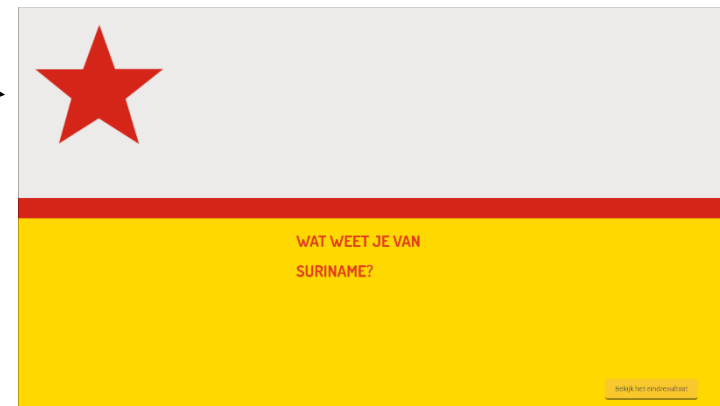
Vraag: Wat weet je van Suriname?

Doe: Vertel aan de leerlingen dat ze moeten antwoorden in steekwoorden (geen zinnen!). Deze sturen zij in via hun devices. Geef de leerlingen hiervoor in één minuut de tijd. Draai vervolgens eerst de woorden om die meerdere keren zijn genoemd. Laat vervolgens alle woorden tegelijk zien.

Extra informatie docent: Dit is de eerste keer dat leerlingen in deze les met hun devices meedoen. De leerlingen openen op hun device de LessonUp app (te downloaden in de appstore).^{*} De leerlingen moeten de viercijferige code invoeren die constant onderaan het scherm staat wanneer je op 'Geef les' hebt geklikt. Geef aan dat de leerlingen moeten inloggen met hun eigen naam. Wanneer zij een andere naam invoeren, kun je diens naam uit de les verwijderen met het kruisje. Hierna kunnen zij interactief mee doen met de les.

^{*}Je kan ook interactief met de les mee doen zonder de app op je device. Ga hiervoor naar de LessonUp website:

lessonup.app. Klik rechts bovenin op Inloggen → Als leerling.

SLIDE 3

Tijdsduur: ½ minuut

Introductieslide Getekende Geschiedenis

Vertel: Op de volgende slide staat een animatie over de geschiedenis van Suriname. Om de diversiteit van Suriname te begrijpen, is het nodig deze koloniale geschiedenis te kennen. Het is een heftig – maar belangrijk – filmpje.

Extra informatie voor de docent: Dit animatiefilmpje is gemaakt voor Sabi Suriname door de zandtovenaar Gert van der Vijver. Om de diversiteit van Suriname te begrijpen, is het nodig de koloniale geschiedenis te kennen.

Het is een heftig filmpje. Bekijk het eerst zelf. Bedenk van te voren wat jouw klas nodig heeft aan informatie vooraf.

Gebruik hiervoor de extra informatie hieronder.

SLIDE 4

Tijdsduur: 5 minuten

Video zandanimatie

Bekijk: De zandanimatie video

Extra informatie voor de docent: In Nederland wonen inmiddels al ruim drie generaties met Surinaamse roots die mede de Nederlandse samenleving vormgeven. In Suriname, dit tropische land aan de andere kant van de oceaan, woont een cultureel zeer diverse bevolking met wortels in vier continenten en er wordt Nederlands gesproken in Suriname. Dit heeft alles te maken met de koloniale geschiedenis van Suriname en Nederland.

In dit animatiefilmpje van 5 minuten wordt in grote lijnen in zand deze geschiedenis getekend. Van de inheemsen, de eerste bewoners van Suriname, naar de Europeanen die rijk aan Suriname wilden worden, naar West Afrika waar ze mensen kochten en verscheepten naar Suriname om daar tot slaaf gemaakt op de plantages te werken tot de afschaffing van de slavernij in 1863 (Keti Koti de 'ketenen gebroken' heet de jaarlijkse herdenking en viering op 1 juli). Na de afschaffing van de slavernij werden contractarbeiders gehaald uit India, China en Indonesië. Bijna iedereen bleef en kreeg kinderen en kinderen en kinderen. Ieder van hen draagt sporen van dit verleden in zich.

Woorden doen ertoe:

Er zijn woorden die veel gebruikt worden, maar aan verandering toe zijn. Omdat ze mensen pijn doen of omdat ze een verkeerd beeld geven. Het is goed om over het gebruik van zulke woorden na te denken.

Slaaf

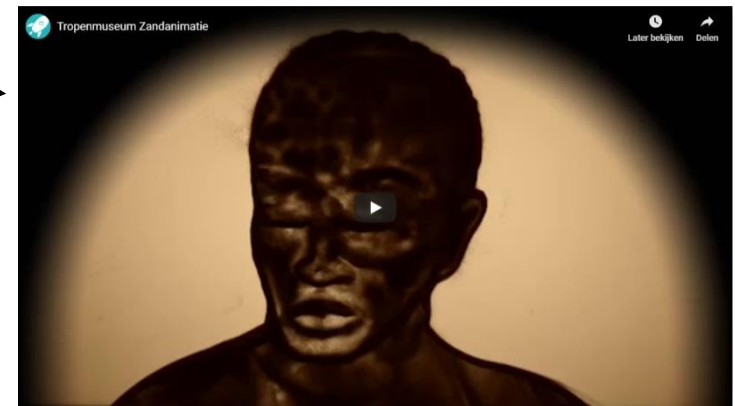
Het woord 'slaaf' wordt gebruikt voor een persoon die het eigendom is van een ander. Dat is nooit de keuze van de tot slaaf gemaakte persoon geweest. Om zijn of haar menselijkheid te benadrukken raden we aan om het woord 'tot slaaf gemaakte', 'mensen in slavernij' te gebruiken of ze 'mens' te noemen. Ook bijvoorbeeld mensenhandel i.p.v. slavenhandel. Het dient het doel dat je je voortdurend realiseert dat het over mensen gaat, mensen zoals jij en ik.

Indiaan

De eerste bewoners van Suriname bestonden uit verschillende groepen met een eigen naam, taal en cultuur. Columbus kwam aan land in Zuid-Amerika, maar dacht dat het Indië was en noemde de inwoners Indios, Indianen. Omdat dat niet klopt, noemen we de eerste bewoners inheemsen i.p.v. indianen. En als we weten om welke groep het gaat noemen we ze bij hun eigen groepsnaam. In Suriname b.v. Wayana, Karaiben, Trio, Lokono.

Stam

Waarom noemen we bevolkingsgroepen in Afrika vaak stam en bevolkingsgroepen in Europa niet? Het woord 'stam' heeft de negatieve bijklank van primitief, wild, simpel. Probeer het woord hierom te vermijden. Vaak is volk of land een prima alternatief.

SLIDE 5

Tijdsduur: 5 minuten

Woordweb

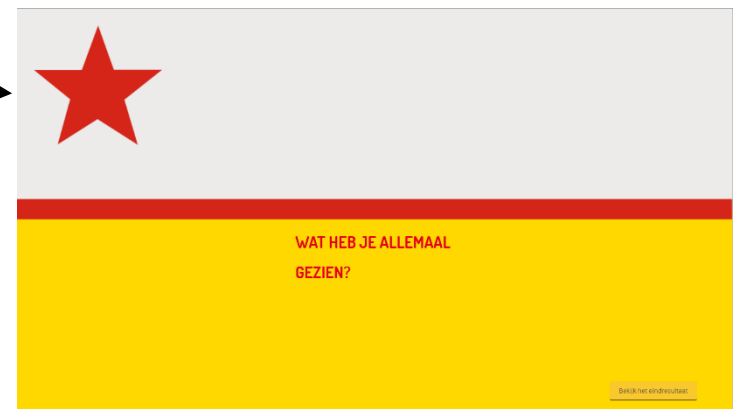
Vraag: Wat heb je allemaal gezien?

Doe: Laat de leerlingen zoveel mogelijk woorden invoeren in één minuut.

Gesprek: Vraag door op het waarom van de ingevoerde woorden.

Extra opdracht: Laat de leerlingen van de woorden (vier) categorieën maken, in elke hoek een.

Er is geen goed of fout bij deze opdracht. De leerlingen bedenken immers de woorden en categorieën. Je kunt ze wel helpen om die aan te scherpen. Zo kan bv. de reis en de boot één categorie worden.

SLIDE 6

Tijdsduur: ½ minuut

Introductieslide Wat kwam mee?

Vertel: Hier volgt een sleepvraag. Wat namen de tot slaaf gemaakte Afrikanen mee naar Suriname?

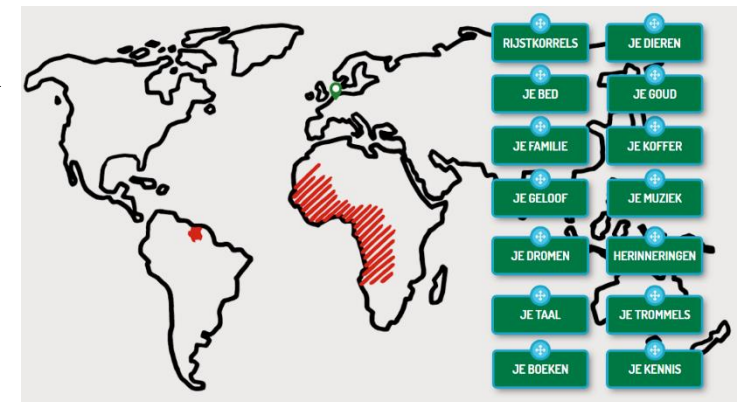
Slide 7

Tijdsduur: 3 minuten

Sleepvraag

Opdracht: Sleep naar Suriname wat je denkt dat mee kwam. Wat bleef achter in Afrika? Sleep dat naar Afrika.

Antwoord: Ze konden niets materieels meenemen. Rijstkorrels zijn toch meegekomen, stiekem verstopt in hun haar.

SLIDE 8

Tijdsduur: ½ minuut

Introductieslide Wat zie je? Kijk, denk en vraag

Vertel: Bij deze opdracht gaan jullie een tekening stukje voor stukje bekijken en bedenken wat je ziet. Bij elk nieuw stukje stel ik dezelfde drie vragen:

- Wat zie je?
- Wat denk je erbij?
- Wat vraag je je af?

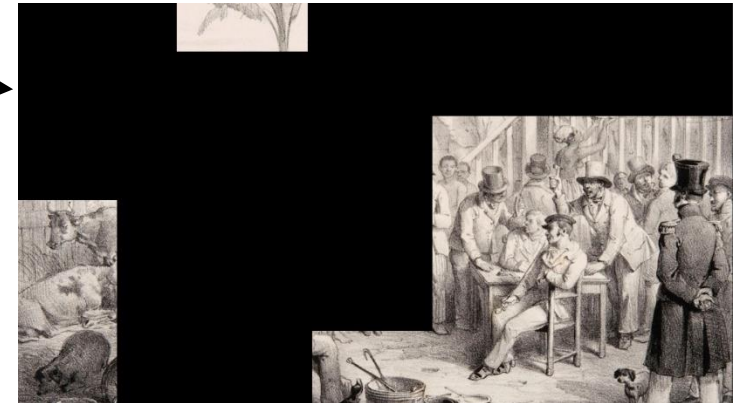
SLIDE 9 t/m 15

Tijdsduur: 8 minuten

Ontdek-tekening

- Wat zie je?
- Wat denk je erbij?
- Wat vraag je je af?

Doe: Klik de volgende slide aan om meer van de tekening te zien.

SLIDE 16

Tijdsduur: 2 minuten

Door middel van hotspots (interactieve knoppen) kunnen de leerlingen de afbeelding nog beter bekijken en krijgen ze ook achtergrondinformatie die Benoit bij deze tekening heeft opgeschreven in zijn boek *Voyage à Surinam*.

Doe: Klik op de gele hotspots voor toelichting bij details van de tekening.

Extra informatie docent: De vrouw had al een tijdje een relatie met een witte man die bevriend was met Benoit, de tekenaar. Die man wilde haar en haar kinderen vrijkopen en met haar trouwen. Maar op de dag van de vrijkoop overleed hij door een ongeluk. Daarom kwamen zij niet vrij en werden alsnog verkocht tegen het hoogste bod. Deze kinderen mochten bij hun moeder blijven. Vaak werden kinderen van hun ouders gescheiden. Dit verhaal weten we omdat Benoit het opschreef bij deze tekening.

SLIDE 17

Tijdsduur: ½ minuut

Introductieslide Wat zegt zijn dagboek?

Vertel: Op de volgende slide zien jullie een tekening uit het dagboek van John Gabriel Stedman, een Nederlands Schotse militair.

SLIDE 18

Tijdsduur: 1 minuut

Quizvraag

Vraag: Wat zou in zijn dagboek staan bij deze tekening?

Doe: Klik op het vraagteken voor extra informatie bij de afbeelding. Klik op de afbeelding om hem te vergroten.

Antwoord: C. Het lot maakt ons beiden tot wie we zijn. Jij bent gevallen, ik ben gewond en voel je pijn.

WAT ZOU IN ZIJN DAGBOEK STAAN BIJ DEZE TEKENING?

A Mijn opdrachtgever kan tevreden zijn. Ik heb vandaag een wegloper onschadelijk gemaakt.

B Zie hem: de wegloper aan mijn voeten. Zie mij: de superieure jager.

C Het lot maakt ons beiden tot wie we zijn. Jij bent gevallen, ik ben gewond en voel je pijn.

D Nu jij gewond aan mijn voeten ligt, rust ik uit op mijn geweer en neem een slok water.

0 antwoorden

SLIDE 19

Tijdsduur: 2 minuten

Gesprek

Doe: Klik op de rode hotspot met het oogje om de tekst te lezen die Stedman schreef in zijn dagboek.

Houd hierover een gesprek met de klas.

Eventuele vragen: Waarom dacht je wat je dacht? Wat voegt deze tekst toe aan de afbeelding?

Extra informatie voor docent: Bij deze tekening in zijn dagboek schreef Stedman:

Wij zijn kinderen van andere ouders, uit andere oorden, van andere tijden.

Het lot maakt ons beiden tot wie we zijn.

Een nare jeugd, al bloedend op de grond.

Jij bent gevallen, ik ben gewond en voel je pijn.

Bij deze tekening schreef Stedman:

"Wij zijn kinderen van andere ouders, uit andere oorden, van andere tijden. Het lot maakt ons beiden tot wie we zijn. Een nare jeugd, al bloedend op de grond. Jij bent gevallen, ik ben gewond en voel je pijn."

SLIDE 20

Tijdsduur: ½ minuut

Hier begint les 2. Deel de klas in vier groepen op voor de tweede opdracht in deze les.

Introductieslide Wat is het verhaal?

Vertel: Op deze slide zien wij een tekening. Wat zie je?

SLIDE 21

Tijdsduur: 10 minuut

Introductieslide Wat is het verhaal?

Vragen:

- Wat zie je op te tekening?
- Wat is er volgens jou aan de hand?
- Wat zou eraan vooraf zijn gegaan?
- Wat zou er daarna gebeurd zijn?

Doe: Stel bovenstaande vragen aan de klas. Vertel vervolgens het verhaal.

Verhaal bij de tekening:

Marius smeekt de plantage directeur om genade. Marius is zijn loopjongen, zijn 'foetoeboi', die de directeur op de voet moet volgen en alles moet doen wat hem bevolen wordt. Marius moest een brief wegbrengen, maar is de brief kwijtgeraakt. De directeur kent geen genade. Marius wordt zo zwaar afgeranseld dat hij er aan dood gaat.

Info: Plantagedirecteuren waren bang voor ongehoorzaamheid en opstanden. Ze deelden verschrikkelijke straffen uit.

Extra informatie docent:

De tekening is gemaakt door C.C.A. Last in 1854 en komt uit het boek Slaven en Vrijen van Hoëvell. Hij beschreef de wreedheid en vreselijke levensomstandigheden van tot slaaf gemaakten.

SLIDE 22

Tijdsduur: 1 minuut

Introductieslide In verzet – luister en bedenken

Op de volgende vier slides staan video's van vier belangrijke historische personen die in verzet kwamen. Het is van belang dat de klas alle vier de video's te zien krijgt. Kies één van de drie onderstaande werkvormen:

- Bekijk de vier video's klassikaal. Stel achteraf aan de leerlingen de vraag: "Waar zou jij tegen in verzet komen? Hoe zou jij dat doen?"
- Werkvorm experts: Deel de klas in vier groepen. Iedere groep krijgt één persoon toegewezen. Aan het einde van de video stelt het personage een vraag. In de groep wordt de vraag besproken. Vervolgens mengen de groepen. De leerlingen vertellen het verhaal aan de nieuwkomers en opnieuw bespreken ze de vraag.

Groep 1: Elisabeth Samson

Groep 2: Anton de Kom

Groep 3: Tetary

Groep 4: Boni

- Ben jij een LessonUp expert? Deel de les met je klas!
Laat de leerlingen in dezelfde vier groepen de video's bekijken.

SLIDE 23 t/m 26

Tijdsduur: 10 – 40 minuten

Groepsopdracht In verzet – luister en bedenken

N.a.v. de gekozen werkvorm duurt deze les langer of korter. De leerlingen behandelen de filmpjes klassikaal of in groepen.

